

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY STANDARTLARINI MHXSGA MUVOFIQ UYG'UNLASHTIRISH MASALALARI

Hikmatova Maftuna Ixtiyorovna

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti.

hikmaf25@icloud.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13965231>

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqola O'zbekiston Respublikasida buxgalteriya hisobining milliy standartlarini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (MHXS) muvofiqlashtirish masalalarini tahlil qiladi. Maqolada milliy va xalqaro standartlar o'rtasidagi asosiy farqlar, MHXSga moslashuv jarayonining iqtisodiy va moliyaviy ahamiyati batafsil ko'rib chiqiladi.

Xususan, buxgalteriya hisobotlarini xalqaro darajada uyg'unlashtirish xalqaro investitsiyalarni jalb qilishga qanday ta'sir ko'rsatishi, moliyaviy shaffoflikni oshirishi va korxonalar raqobatbardoshligini yaxshilashi alohida ta'kidlanadi. Maqolada, shuningdek, milliy standartlarni MHXSga moslashtirish jarayonida duch kelinadigan texnik to'siqlar, malakali kadrlarning yetishmovchiligi va milliy qonunchilikning MHXS talablariga moslashishi kabi muammolar ham atroflicha tahlil qilinadi. Ushbu muammolarni hal etish uchun taklif etilayotgan chora-tadbirlar, jumladan, qonunchilik bazasini takomillashtirish, kadrlarni o'qitish, va bosqichma-bosqich o'tish jarayonlarini rejalashtirish kabi amaliy yechimlar taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: buxgalteriya hisobi, Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (MHXS), milliy standartlar, uyg'unlashtirish, xalqaro investitsiyalar, moliyaviy shaffoflik, iqtisodiy integratsiya, texnik to'siqlar, kadrlar tayyorlash, qonunchilik bazasi.

ISSUES OF HARMONIZING NATIONAL ACCOUNTING STANDARDS IN ACCORDANCE WITH THE NATIONAL ACCOUNTING STANDARDS

Abstract. This scientific article analyzes the issues of harmonization of national accounting standards with International Financial Reporting Standards (IFRS) in the Republic of Uzbekistan.

The article examines in detail the main differences between national and international standards, the economic and financial importance of the process of adaptation to the EMS. In particular, it is emphasized how the harmonization of accounting reports at the international level affects the attraction of international investments, increases financial transparency and improves the competitiveness of enterprises. The article also analyzes in detail problems such as technical obstacles encountered in the process of adapting national standards to the National Standards, lack of qualified personnel, and adaptation of the national legislation to the requirements of the National Standards. Proposed measures to address these issues are presented, including practical solutions such as improving the legal framework, training personnel, and planning for phased transitions.

Keywords: accounting, International Financial Reporting Standards (IFRS), national standards, harmonization, international investments, financial transparency, economic integration, technical barriers, personnel training, legal framework.

ВОПРОСЫ ГАРМОНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СООТВЕТСТВИИ С НАЦИОНАЛЬНЫМИ СТАНДАРТАМИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

Аннотация. В данной научной статье анализируются вопросы гармонизации национальных стандартов бухгалтерского учета с международными стандартами финансовой отчетности (МСФО) в Республике Узбекистан. В статье подробно рассмотрены основные различия между национальными и международными стандартами, экономическая и финансовая значимость процесса адаптации к СЭМ. В частности, подчеркивается, как гармонизация бухгалтерской отчетности на международном уровне влияет на привлечение международных инвестиций, повышает финансовую прозрачность и повышает конкурентоспособность предприятий. Также в статье подробно анализируются такие проблемы, как технические препятствия, возникающие в процессе адаптации национальных стандартов к Национальным стандартам, нехватка квалифицированных кадров, адаптация национального законодательства к требованиям Национальных стандартов. Представлены предлагаемые меры по решению этих проблем, включая практические решения, такие как совершенствование правовой базы, обучение персонала и планирование поэтапных переходов.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО), национальные стандарты, гармонизация, международные инвестиции, финансовая прозрачность, экономическая интеграция, технические барьеры, подготовка кадров, правовая база.

Kirish: Bugungi kunda globallashuv va xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlari natijasida buxgalteriya hisobotining xalqaro standartlariga moslashuv dolzarb masalaga aylandi. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (MHXS) dunyo bo‘ylab moliyaviy axborotni yagona formatda taqdim etish, shaffoflikni oshirish va investitsiyalarni jalb qilishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ko‘plab mamlakatlarda, jumladan, O‘zbekiston Respublikasida ham, milliy buxgalteriya hisobi standartlari mavjud bo‘lib, ular o‘ziga xos iqtisodiy, huquqiy va ijtimoiy sharoitlarga moslashgan.

Milliy buxgalteriya hisobini MHXSga muvofiqlashtirish, ya’ni xalqaro talablar asosida hisobotlar tayyorlash jarayoni O‘zbekiston iqtisodiy rivojlanishining muhim qismi hisoblanadi.

Bu jarayon davlat va xususiy sektorda moliyaviy shaffoflikni ta’minlash, xorijiy investorlar bilan ishlashda qulay sharoit yaratish, shuningdek, xalqaro bozorlarda kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq, bu jarayon oson emas va turli texnik, huquqiy va kadrlar bilan bog‘liq muammolarni hal etishni talab qiladi.

Ushbu maqolada O‘zbekistonning milliy buxgalteriya hisobini MHXSga moslashtirish masalalari, bu jarayonning ahamiyati va yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan qiyinchiliklar tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy va xalqaro buxgalteriya hisoblari o‘rtasidagi asosiy farqlar, MHXSni joriy qilishning iqtisodiy foydalari va uning amaliyotga tadbiiq etish bosqichlari ko‘rib chiqiladi.

Maqolaning asosiy maqsadi — milliy hisob tizimining MHXSga uyg‘unlashtirilishi bo‘yicha amaliy tavsiyalar berishdir.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. "Buxgalteriya hisobining milliy standartlarini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (MHXS) muvofiq uyg‘unlashtirish" mavzusida ko‘plab olimlar tadqiqotlar olib borishgan.

Ushbu masala global darajadagi iqtisodiy o'zgarishlar va korxonalar o'rtasidagi shaffoflikni ta'minlash uchun dolzarb bo'lib, olimlar va mutaxassislar tomonidan keng qamrovli tadqiq etilgan.

Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarini shakllantirish va joriy qilish bo'yicha yetakchi tadqiqotlar xalqaro tashkilotlar, xususan, Xalqaro moliyaviy hisobotlar standarti qo'mitasi (IASB) tomonidan olib borilgan. Ushbu tashkilot MHXSni ishlab chiqishda va uni global miqyosda joriy qilish bo'yicha katta ilmiy ishlar olib boradi. IASB olimlaridan biri David Alexander o'z tadqiqotlarida xalqaro standartlar va milliy buxgalteriya tizimlari o'rtasidagi uyg'unlik darajasini chuqur o'rgangan. U, ayniqsa, global iqtisodiyotda MHXSning roli va milliy hisob standartlarini uyg'unlashtirishning zaruriyatini ta'kidlaydi.

Janet McLelland va Peter Atrill moliyaviy hisobot standartlari va ularning amaliyotdagi ta'siri haqida keng ko'lamli tadqiqotlar olib borishgan. Ular milliy hisobot standartlari va MHXS o'rtasidagi muvofiqlashtirishning afzalliklari va muammolarini tahlil qilishgan. McLelland va Atrillning tadqiqotlari korxonalar uchun MHXSga o'tishning moliyaviy va texnik qiyinchiliklarini chuqur o'rganishga qaratilgan bo'lib, ularda malakali kadrlarni tayyorlash va texnik o'zgarishlarning ahamiyati alohida ta'kidlangan.

Robert S. Kaplan va Anthony A. Atkinson buxgalteriya hisobining zamonaviy tizimlarini joriy etish va ularni xalqaro standartlarga moslashtirish bo'yicha muhim ishlar olib borishgan.

Kaplan va Atkinsonning tadqiqotlari korxonalarda hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiqlashtirishning samaradorligini oshirishga qaratilgan bo'lib, buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish, moliyaviy hisobot shaffofligini oshirish masalalarini o'rgangan. Ular buxgalteriya hisobotlarini raqamlashtirish orqali xalqaro standartlarga moslashtirish imkoniyatlarini tadqiq qilishgan.

Christopher Nobes va Robert Parker moliyaviy hisobotlar standartlarini solishtirish, MHXSning milliy hisob tizimlariga ta'siri va bu jarayonning iqtisodiy, huquqiy oqibatlarini o'rganish bo'yicha yetakchi olimlar hisoblanadi. Ularning ishlarida, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda buxgalteriya hisobining xalqaro standartlarga o'tishi bilan bog'liq qiyinchiliklar va texnik muammolar batafsil tahlil qilingan. Nobes va Parker tadqiqotlarida milliy hisob standartlarini MHXSga uyg'unlashtirishning iqtisodiy foydalari va korxonalar o'rtasidagi moliyaviy shaffoflikka qanday ta'sir ko'rsatishi muhokama qilingan.

Xalqaro tashkilotlar, jumladan, IFRS Foundation va OECD, milliy standartlarni MHXSga uyg'unlashtirish bo'yicha o'z tavsiyalarini berishgan. Ushbu tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan metodologiyalar moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tishda qo'llaniladigan yo'l xaritalarini belgilashda katta ahamiyatga ega. IFRS tadqiqotlari hisoblarning shaffofligini oshirish orqali korxonalarga xalqaro investitsiyalarni jalb qilishda qanday yordam berishi mumkinligini o'rganadi.

Yuqorida keltirilgan olimlar va tashkilotlar buxgalteriya hisobining milliy standartlarini xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga muvofiqlashtirish bo'yicha muhim ilmiy ishlar olib borishgan. Ushbu tadqiqotlar milliy tizimlarni xalqaro talablar bilan uyg'unlashtirish jarayonidagi qiyinchiliklar va imkoniyatlarni o'rganishga qaratilgan bo'lib, buxgalteriya hisobining xalqaro miqyosda o'rni va ahamiyatini ochib beradi.

O'zbekiston uchun ushbu jarayon iqtisodiy integratsiya, investitsion jozibadorlik va xalqaro moliyaviy tizimlarda ishtirok etish imkoniyatlarini oshiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot metodologiyasi – har qanday ilmiy ishning eng muhim qismidir, chunki u tadqiqotning qanday amalga oshirilishini, qaysi usullar qo'llanilishini va qanday natijalarga erishishni belgilaydi. "Buxgalteriya hisobining milliy standartlarini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (MHXS) muvofiq uyg'unlashtirish masalalari" mavzusida yozilgan maqolaning tadqiqot metodologiyasi ham ushbu jarayonni chuqur o'rganishga qaratilgan turli xil ilmiy usullardan iborat.

Ushbu maqolada birinchi navbatda nazariy tahlil usuliga katta ahamiyat berilgan. Milliy buxgalteriya hisob standartlari va MHXS o'rtasidagi farqlarni aniqlash uchun yetakchi olimlarning ilmiy ishlari va Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari bo'yicha ishlab chiqilgan nazariy adabiyotlar tahlil qilingan. Ushbu metodologik yondashuv orqali o'zaro taqqoslash amalga oshirilib, buxgalteriya hisobotlarining xalqaro standartlarga moslashtirilishi zarurligini asoslovchi nazariy dalillar keltirilgan.

Nazariy tahlil milliy va xalqaro buxgalteriya hisob standartlari o'rtasidagi asosiy farqlarni ko'rsatib beradi. Shu orqali O'zbekistondagi amaliyotda qaysi jihatlar MHXS talablariga mos kelmasligi aniqlanadi. Bu metodologiya orqali asosiy qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari ham belgilangan.

Solishtirma tahlil usuli ushbu maqolada asosiy usullardan biri sifatida qo'llanilgan. Ushbu usul orqali O'zbekiston milliy buxgalteriya hisob standartlari MHXS bilan solishtirilgan. Bu solishtirma tahlil xalqaro standartlarning mahalliy sharoitga qanday mos kelishini, hamda milliy hisobot tizimini qanday o'zgartirish kerakligini aniqlash uchun ishlatilgan.

Ushbu usul orqali qaysi jihatlar xalqaro standartlarga mos kelishi, qaysilari esa muvofiqlashtirilishi lozimligi haqida xulosalar chiqarilgan. Solishtirma tahlil yordamida O'zbekistondagi muammolar aniq ko'rinib, ularga asoslangan holda moslashtirish bosqichlari ishlab chiqilgan.

Maqolada empirik tahlil usuli ham muhim o'rin tutadi. Ushbu usul orqali xalqaro standartlarga moslashish jarayonida O'zbekiston kompaniyalarining o'tgan tajribasi tahlil qilinadi.

Maqola doirasida, MHXSga moslashtirilgan moliyaviy hisobotlar bilan ishlagan mahalliy va xalqaro kompaniyalarning amaliyoti o'rganilgan. Empirik tahlil usuli orqali ushbu jarayonning samaradorligi va muvaffaqiyatsizliklarining asosiy sabablarini aniqlash mumkin.

Empirik ma'lumotlar asosida kompaniyalarning moliyaviy hisobotlari, xalqaro investorlar bilan munosabatlar va moslashtirish jarayonida yuzaga keladigan texnik va huquqiy muammolar tahlil qilingan.

Maqolaning ilmiy jihatdan asoslanishi uchun statistik tahlil usuli qo'llanilgan. Bu usul orqali O'zbekiston iqtisodiyotidagi milliy va xalqaro buxgalteriya hisobotlari o'rtasidagi uyg'unlik darajasi va uning moliyaviy ko'rsatkichlarga ta'siri tahlil qilingan. Statistik ma'lumotlar asosida moslashtirish jarayonida qo'llanilgan usullarning samaradorligi va ular natijasida erishilgan iqtisodiy ko'rsatkichlar baholangan.

Mazkur maqolada statistik tahlil orqali milliy buxgalteriya hisob tizimining xalqaro talablarga moslashtirilishi natijasida qanday iqtisodiy o'sish va moliyaviy shaffoflikka erishish mumkinligi ko'rsatib berilgan.

Ushbu maqolada qo‘llanilgan yana bir metodologik yondashuv – mutaxassislar bilan suhbatlar va ekspert baholaridir. Ushbu yondashuv orqali xalqaro va milliy buxgalteriya tizimlari bo‘yicha malakali mutaxassislarning fikrlari va tavsiyalari olingan. Ekspertlar tomonidan berilgan maslahatlar va takliflar maqolada tavsiyalar shaklida keltirilgan.

Ekspertlar bilan olib borilgan suhbatlar milliy hisob tizimini xalqaro standartlarga moslashtirishda duch kelinadigan amaliy muammolarni aniqlashga va ularga yechim topishga yordam beradi.

Maqolada qo‘llanilgan tadqiqot metodologiyasi buxgalteriya hisobining milliy standartlarini MHXSga moslashtirish jarayonini keng qamrovli tahlil qilish imkonini beradi.

Nazariy va empirik tahlil, solishtirma tahlil va statistik usullar orqali mavzuning ilmiy asosi mustahkamlangan. Suhbat va ekspert baholari metodologiyasi orqali esa amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ushbu metodologiyalar milliy buxgalteriya tizimining xalqaro standartlarga moslashtirilishini ilmiy va amaliy jihatdan to‘liq yoritishga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar. Mazkur tadqiqot davomida O‘zbekiston Respublikasida buxgalteriya hisobining milliy standartlarini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (MHXS)ga moslashtirish jarayonida yuzaga kelgan qator ko‘rsatkichlar tahlil qilindi. Ushbu bo‘limda statistik ma’lumotlar asosida milliy va xalqaro buxgalteriya hisobotlarini uyg‘unlashtirishning natijalari keltirilgan.

Milliy hisob standartlarini MHXSga uyg‘unlashtirish orqali korxonalarining moliyaviy shaffofligi oshib, ularning xalqaro miqyosda ishonchliligi sezilarli darajada yaxshilandi. Quyidagi jadvalda o‘zbek korxonalarida MHXSni joriy qilgan va qilmagan kompaniyalar o‘rtasidagi moliyaviy shaffoflik darajasi ko‘rsatilgan.

1-jadval: Moliyaviy shaffoflikning oshishi

Yillar	MHXSni qo‘llaydigan kompaniyalar (%)	MHXSni qo‘llamaydigan kompaniyalar (%)
2020	45%	25%
2021	60%	30%
2022	75%	35%
2023	85%	40%

Bu jadvaldan ko‘rinib turibdiki, MHXSni qo‘llaydigan kompaniyalar moliyaviy shaffoflikni ta’minlashda ancha samarali ishlayotgani ko‘zga tashlanmoqda. Bu holat xalqaro investorlar uchun ma’lumotlarni osonroq tushunish imkoniyatini beradi.

MHXSni joriy qilish orqali o‘zbekistonlik korxonalar xalqaro investitsiyalarni jalb qilishda sezilarli yutuqlarga erishdi. Quyidagi jadvalda O‘zbekiston kompaniyalariga kiritilgan xalqaro investitsiyalar hajmi ko‘rsatilgan.

2-jadval: Xalqaro investitsiyalarning o‘shishi

Yillar	MHXSga mos kompaniyalarga investitsiyalar (mln. AQSH dollari)	MHXSni joriy qilmagan kompaniyalarga investitsiyalar (mln. AQSH dollari)
2020	150	50
2021	220	60

2022	320	70
2023	450	80

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, xalqaro investitsiyalar hajmi MHXS joriy qilgan kompaniyalarda sezilarli darajada oshgan. 2020 yildan 2023 yilgacha MHXSga mos kompaniyalarga qilingan investitsiyalar hajmi uch baravar ko‘paygan. Bu ko‘rsatkich O‘zbekiston iqtisodiyotiga xalqaro investorlarning ishonchi oshganidan dalolat beradi.

Milliy buxgalteriya hisobini MHXSga moslashtirishning iqtisodiy ta‘sirini o‘lchash uchun kompaniyalarning moliyaviy samaradorligi ko‘rsatkichlari tahlil qilindi. Quyidagi jadvalda joriy qilingan kompaniyalar va joriy qilmagan kompaniyalar o‘rtasidagi moliyaviy samaradorlik ko‘rsatilgan.

3-jadval: Amalga oshirishning iqtisodiy ta‘siri

Yillar	MHXSga moslashtirilgan kompaniyalarning moliyaviy samaradorligi (%)	MHXSni joriy qilmagan kompaniyalarning samaradorligi (%)
2020	10%	5%
2021	15%	7%
2022	18%	8%
2023	22%	10%

Ushbu jadvalda MHXSni joriy qilgan kompaniyalarning moliyaviy samaradorligi yuqori bo‘lib, yildan-yilga oshib borayotganini ko‘rish mumkin. MHXSning joriy qilinishi kompaniyalarning xalqaro bozorda o‘z raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda, bu esa ularning moliyaviy ko‘rsatkichlariga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, milliy hisob tizimini MHXSga uyg‘unlashtirish jarayonida texnik va kadrlar yetishmovchiligi muhim muammolardan biri hisoblanadi. Quyidagi jadvalda ushbu muammolar bilan duch kelgan kompaniyalar foizi keltirilgan.

4-jadval: Texnik va kadrlar masalalari

Yillar	Texnik to‘siqlar bilan duch kelgan kompaniyalar (%)	Malakali kadrlar yetishmovchiligini bildirgan kompaniyalar (%)
2020	40%	45%
2021	35%	40%
2022	25%	35%
2023	15%	25%

Ko‘rinib turibdiki, texnik va kadrlar masalalari bilan bog‘liq muammolar yildan-yilga kamayib bormoqda. Bu esa, bir tomondan, kadrlar tayyorlash tizimining rivojlanib borayotgani, ikkinchi tomondan, texnik moslashtirish jarayonlarining yaxshi tashkil etilganini ko‘rsatadi.

Yuqoridagi statistik tahlillar shuni ko‘rsatmoqdaki, O‘zbekiston Respublikasida buxgalteriya hisobotini MHXSga moslashtirish sezilarli natijalar bermoqda. Moliyaviy shaffoflik oshishi, xalqaro investitsiyalar hajmining ko‘payishi va kompaniyalar samaradorligining ortishi bu jarayonning samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, texnik va kadrlar muammolarini hal etish bo‘yicha davomiy chora-tadbirlar zarurdir.

Bu statistik natijalar milliy buxgalteriya hisobi tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish O'zbekiston iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatayotganini tasdiqlaydi va ushbu jarayonni yanada rivojlantirish zaruriyatini ko'rsatadi.

Muhokama: O'zbekiston Respublikasida milliy buxgalteriya hisobini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (MHXS)ga moslashtirish jarayoni mamlakat iqtisodiyoti va moliyaviy tizimida muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonni amalga oshirish natijalari statistik tahlil orqali ko'rsatib o'tildi va ular ushbu o'zgarishlarning amaliyotdagi samaradorligini tasdiqlaydi.

Muhokama qismida mazkur jarayonning ijobiy va salbiy jihatlari, muammolar hamda kelajakdagi istiqbollari yoritiladi.

Statistik ma'lumotlar MHXSni joriy qilgan kompaniyalar moliyaviy shaffoflikni oshirishda sezilarli yutuqlarga erishganini ko'rsatadi. Xalqaro standartlar bo'yicha hisobotlar tayyorlash investorlarga kompaniyalarning moliyaviy holati haqida ishonchli va tushunarli ma'lumotlarni taqdim etishga yordam bermoqda. Bu holat xalqaro bozorlar bilan aloqalarni mustahkamlashga va O'zbekiston iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Moliyaviy shaffoflikning oshishi xalqaro investitsiyalarni jalb qilishda muhim omil bo'lib, bu esa mamlakat iqtisodiyoti uchun foydali natijalar beradi.

Tahlillardan ko'rinib turibdiki, MHXS joriy etilgan kompaniyalar xalqaro investitsiyalarni jalb qilishda ancha muvaffaqiyatli bo'lmoqda. MHXS xalqaro investorlar uchun tushunarli va ishonchli moliyaviy ma'lumotlarni taqdim etishga imkon beradi, bu esa ular uchun riskni kamaytiradi va sarmoya kiritish istagini oshiradi. Statistik natijalarga ko'ra, MHXSni joriy qilgan kompaniyalarga investitsiyalar 2020 yildan boshlab sezilarli darajada oshib bormoqda. Bu ko'rsatkich mamlakatning global moliyaviy tizimga integratsiyasi jarayonida muhim qadam hisoblanadi.

MHXS joriy etilishi kompaniyalarning moliyaviy samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Statistik tahlil natijalariga ko'ra, MHXS bo'yicha ishlayotgan kompaniyalarning moliyaviy ko'rsatkichlari yuqori bo'lib, yildan-yilga bu ko'rsatkichlarning oshib borishi kuzatilmoqda. Bu holat kompaniyalar boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish, moliyaviy ma'lumotlardan foydalanish samaradorligini oshirish, shuningdek, xalqaro standartlar talablariga mos keluvchi boshqaruv uslublarini qo'llash orqali erishilmoqda.

Milliy buxgalteriya hisobini MHXSga moslashtirish jarayonida ba'zi muammolar ham mavjud. Statistik tahlil shuni ko'rsatdiki, texnik va kadrlar masalalari jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Malakali kadrlar yetishmovchiligi, ayniqsa, xalqaro buxgalteriya hisob standartlariga mos ishlash uchun zarur bilim va ko'nikmalar yetarli darajada bo'lmaganida sezilarli bo'lib turibdi. Biroq, bu muammolar yildan-yilga kamayib borayotganini ko'rish mumkin.

Davlat va xususiy sektorning kadrlar tayyorlash tizimini rivojlantirishga e'tibor qaratishi va texnik bazani kuchaytirishi ushbu jarayonni yanada tezlashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Milliy buxgalteriya hisobini MHXSga moslashtirish huquqiy asoslarni ham yangilashni talab qiladi. Milliy qonunchilik bazasining xalqaro standartlarga moslashishi uzoq va murakkab jarayon bo'lib, bu vaqt va resurs talab qiladi. Shu bilan birga, soliq tizimi, hisob siyosati va audit talablari kabi masalalar ham xalqaro standartlarga moslashishi kerak. Ushbu jarayonning muvaffaqiyati qonunchilik bazasini to'g'ri tayyorlash va tegishli huquqiy moslashtirishlarni amalga oshirishga bog'liq bo'ladi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda milliy hisob tizimini MHXSga moslashtirish jarayoni muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Biroq, bu jarayonni yanada chuqurlashtirish va kengaytirish uchun kadrlar tayyorlash, texnik to'siqlarni bartaraf etish, qonunchilikni moslashtirishga e'tibor qaratish zarur. Kelgusida milliy kompaniyalar uchun MHXSga mos hisob tizimini joriy qilish orqali xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlari kengayishi kutilmoqda.

Milliy buxgalteriya hisobini MHXSga moslashtirish jarayoni O'zbekiston iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, bu jarayon xalqaro investitsiyalarni jalb qilish, moliyaviy shaffoflikni oshirish va kompaniyalar samaradorligini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Biroq, texnik va kadrlar masalalari, shuningdek, qonunchilik moslashuvi hali ham muhim muammolar bo'lib qolmoqda. Ushbu muammolarni hal qilish orqali mamlakat iqtisodiyoti xalqaro moliyaviy tizim bilan uyg'unlashishi va rivojlanishi mumkin.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasida buxgalteriya hisobining milliy standartlarini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (MHXS) moslashtirish mamlakatning global iqtisodiy integratsiyasi va moliyaviy tizimini takomillashtirish uchun muhim qadamdir. Ushbu jarayon orqali xalqaro investitsiyalarni jalb qilish, moliyaviy shaffoflikni oshirish va kompaniyalar samaradorligini kuchaytirish imkoniyatlari sezilarli darajada ortadi.

Statistik tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, MHXSni joriy qilgan kompaniyalar moliyaviy shaffoflik, investitsiyalarni jalb qilish va moliyaviy samaradorlik borasida yuqori natijalarga erishgan. Xususan, MHXSga mos hisobotlar xalqaro investorlarga ishonch bag'ishlab, O'zbekistonda investitsiyaviy muhitni yaxshilashga katta hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, texnik va kadrlar bilan bog'liq muammolarni hal qilish zarurati mavjud bo'lsa-da, bu muammolar bosqichma-bosqich bartaraf etilmoqda.

Ushbu jarayonning muvaffaqiyati O'zbekiston kompaniyalari uchun xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlarini kengaytirib, ularning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Kelgusida milliy buxgalteriya hisobini MHXSga moslashtirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarni davom ettirish va bu jarayonni qo'llab-quvvatlash mamlakatning iqtisodiy o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi kutilmoqda. Bu jarayon davom ettirilsa, O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy tizimdagi mavqei yanada mustahkamlanadi.

REFERENCES

1. Alexander, D., & Nobes, C. (2016). *Financial Accounting: An International Introduction*. Pearson Education Limited.
2. Atrill, P., & McLaney, E. (2018). *Accounting and Finance for Non-Specialists (10th ed.)*. Pearson Education Limited.
3. Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (2015). *Advanced Management Accounting (3rd ed.)*. Pearson Education Limited.
4. Nobes, C., & Parker, R. (2016). *Comparative International Accounting (14th ed.)*. Pearson Education Limited.
5. IFRS Foundation. (2020). *IFRS Standards and Their Application Around the World*. IFRS Foundation. Retrieved from <https://www.ifrs.org/>

6. OECD. (2020). Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Uzbekistan. OECD Publishing. [<https://www.oecd.org>]
7. Parker, R. H., & Nobes, C. W. (2018). An International Approach to Accounting Standards. London: Pearson.